

POSTANOWIENIE

Dnia 7 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z odwołania Zespołu Opieki Zdrowotnej w R.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.
z udziałem zainteresowanych: M. W. prowadzącego działalność gospodarczą pod
nazwą K. w K., A. N. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą R. w S. i J.
K.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym i ustalenie podstawy wymiaru składek,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 7 marca 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 17 lutego 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od wnioskodawcy Zespołu Opieki Zdrowotnej w R.
na rzecz organu rentowego kwotę 240 (dwieście czterdzieści)
złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w
postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 lutego 2016 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację odwołującego się Zespołu Opieki Zdrowotnej w R. od wyroku Sądu Okręgowego w R. z dnia 18 sierpnia 2015 r., mocą którego oddalono jego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. z 29 stycznia 2014 r., w której stwierdzono, że zainteresowany J. K. – pracownik płatnia składek Zespołu Opieki

Zdrowotnej w R., podlega ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu u tego płatnika z tytułu wykonywania umów zlecenia zawartych z innym niż pracodawca płatnikiem składek, tj. M. W. prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą K. w K. oraz ustalono podstawę wymiaru składek na te ubezpieczenia.

Odwołujący się (płatnik składek) zaskarżył powyższy wyrok w całości skargą kasacyjną. Skargę oparł na podstawie naruszenia prawa materialnego: art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 963 ze zm.), przez niewłaściwe zastosowanie w zakresie stosowania tego przepisu do umów cywilnoprawnych zawartych przez samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej z osobami trzecimi na podstawie art. 35 i 35a ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U. z 2007 r. Nr 14, poz. 89 ze zm.), w których to umowach osoby trzecie do realizacji takich umów posługują się pracownikami zakładu opieki zdrowotnej w sytuacji (z uwagi na występującą kolizję przepisów rangi ustawowej) wynikającej z obowiązków ciążących na samodzielnym publicznym zakładzie opieki zdrowotnej uregulowanych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1870 ze zm.) oraz ze sformalizowanego trybu wyboru ofert i zawierania umów w trybie określonym ustawą o zakładach opieki zdrowotnej. Skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania za wszystkie instancje.

Skarżący wniósł o rozpoznanie skargi kasacyjnej, albowiem w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne: czy art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, w zakresie stosowania go do umów cywilnoprawnych zawartych w trybie i na podstawie art. 35 i 35a ustawy z dnia 30 sierpnia 1990 r. o zakładach opieki zdrowotnej przez samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej z podmiotami trzecimi, w których to podmioty trzecie do realizacji takich umów posługują się pracownikami zakładu opieki zdrowotnej, nie pozostaje w kolizji z innymi przepisami rangi ustawowej, tj. ustawą o zakładach opieki zdrowotnej i ustawą o finansach publicznych. Jeżeli zaś powyższa kolizja występuje - to powstaje kolejne istotne zagadnienie prawne, a

mianowicie które przepisy oraz w oparciu o jakie reguły kolizyjne winny mieć zastosowanie.

Zdaniem skarżącego, w sprawie stosowania art. 8 ust. 2a ustawy systemowej pojawia się istotna trudność, w przypadku, gdy pracodawcą jest jednostka sektora finansów publicznych, a praca świadczona przez pracownika odbywa się na podstawie umowy o sformalizowanym trybie jej zawierania. W takiej sytuacji, stosowanie art. 8 ust. 2 ustawy systemowej zaburza wykonanie przez pracodawcę obowiązków wynikających zarówno z ustawy o finansach publicznych, jak również z ustaw regulujących sformalizowany tryb zawierania umów. Skarżący wskazał też, że w przypadku konieczności doliczenia składek na ubezpieczenie społeczne od przychodów uzyskanych przez pracowników na podstawie umowy zawartej z pracodawcą dojdzie do kolizji z art. 44 ust. 3 ustawy o finansach publicznych, który pozwala na zaciąganie tylko takich zobowiązań, których wysokość jest znana.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada dodać, że zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien zatem wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem

zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia. Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego.

Przekonanie Sądu Najwyższego oceniającego na etapie przedsądu zasadność przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga wskazania za pomocą wywodu prawnego, na kanwie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2009 r., sygn. II PK 66/09, LEX nr 553691). Zagadnienie prawne jest to problem, który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, ale także dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane, i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem "prawnym" oraz czy jest to zagadnienie "istotne" (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., sygn. II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 13 sierpnia 2002 r., sygn. I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158, z dnia 14 lutego 2003 r., sygn. I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51; z dnia 11 kwietnia 2012 r., sygn. III SK 41/11, LEX nr 1238126; z dnia 31 stycznia 2013 r., sygn. II CSK 479/12, LEX nr 1293729). Obowiązkiem skarżącego jest też wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie

problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. Rzeczą Sądu Najwyższego przy ocenie, czy skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, nie jest doszukiwanie się w uzasadnieniu podstaw skargi kasacyjnej argumentacji mającej wykazać istnienie istotnego zagadnienia prawnego. Przedstawienie takiej argumentacji w uzasadnieniu podstaw skargi służy bowiem jedynie wykazaniu zarzucanego naruszenia prawa materialnego lub procesowego. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2011 r., III UK 10/11, LEX nr 1124105).

Ponadto twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruuujących to zagadnienie (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467 i z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Przedstawiona przez odwołującego się kwestia nie spełnia wskazanych wyżej wymogów istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że w świetle art. 8 ust. 2a o systemie ubezpieczeń społecznych pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy o dzieło zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu tej umowy (por. uchwałę z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09, OSNP 2010 nr 3-4, poz. 46 oraz wyrok z dnia 11 maja 2012 r., I UK 5/12, OSNP 2013 nr 9-10, poz. 117), a teza ta jest aktualna także w stosunku do pracowników wykonujących taką pracę na podstawie umowy zlecenia (por. między innymi wyroki z dnia 14 stycznia 2010 r., I UK 252/09, LEX nr 577824; z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 259/09, LEX nr 585727 oraz z dnia 18 października 2011 r., III UK 22/11, OSNP 2012 nr 21-22, poz. 266). W orzeczeniach tych Sąd Najwyższy wyjaśnił, że art. 8 ust. 2a ustawy systemowej rozszerza pojęcie pracownika dla celów

ubezpieczeń społecznych poza sferę stosunku pracy, w tym na wykonywanie pracy na podstawie jednej z tych umów przez osobę, która wymienioną umowę zawarła z osobą trzecią, jednakże w jej ramach wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy (wyrok z dnia 13 lutego 2014 r., I UK 323/13, LEX nr 1455194).

Sformułowane we wniosku o przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zagadnienie prawne dotyczące kolizji art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z ustawą o zakładach opieki zdrowotnej zostało już wyjaśnione w orzecznictwie Sądu Najwyższego, w szczególności w wyroku z 13 lutego 2014 r., I UK 323/13 (LEX nr 1455194). W wyroku tym Sąd Najwyższy stwierdził, że umowa o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej (art. 133 w związku z art. 132 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej) oraz umowa o udzielenie zamówienia na świadczenia zdrowotne (art. 35 i art. 35a ustawy o zakładach opieki zdrowotnej) należą do umów nazwanych, do których nie stosuje się z mocy art. 750 k.c. przepisów o zleceniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 grudnia 2004 r., III CK 134/04, OSP 2005 nr 6, poz. 79). Umów tych nie można jednak utożsamiać z łączącą ubezpieczonego z podwykonawcą umową o świadczenie usług polegających na pełnieniu dyżurów medycznych. Do takiej konkluzji nie upoważnia między innymi definicja zawodu lekarza zawarta w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodzie lekarza i lekarza dentysty (jednolity tekst: Dz.U. z 2011 r. Nr 277, poz. 1634 ze zm.), zgodnie z którym wykonywanie zawodu lekarza polega na udzielaniu przez osobę posiadającą wymagane kwalifikacje, potwierdzone odpowiednimi dokumentami, świadczeń zdrowotnych, w szczególności: badaniu stanu zdrowia, rozpoznawaniu chorób i zapobieganiu im, leczeniu i rehabilitacji chorych, udzielaniu porad lekarskich, a także wydawaniu opinii i orzeczeń lekarskich. Z przepisu tego nie można wyprowadzić wniosku, że każda umowa, na podstawie której lekarz wykonuje zawód, jest umową o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej. Tymczasem czym innym jest określony powołanym przepisem zakres przedmiotowy wykonywania zawodu lekarza, na który składają się wyszczególnione przykładowo typy czynności objętych pojęciem świadczeń zdrowotnych w rozumieniu art. 3 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej, a czym innym forma wykonywania tego zawodu, który może być realizowany na

podstawie umowy o pracę, umowy cywilnoprawnej, czy też indywidualnej lub grupowej praktyki lekarskiej w ramach działalności gospodarczej. Z tego też względu umowa, na podstawie której lekarz wykonuje swój zawód polegający na udzielaniu świadczeń zdrowotnych, nie może być utożsamiana z umową o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych przez Fundusz w rozumieniu art. 132 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej ani z zawieraną w jej ramach umową o zamówienie na świadczenia zdrowotne, o której mowa w art. 133 tej ustawy w związku z art. 35 ust. 1 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej. Uregulowana w ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej umowa o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej zawierana jest przez podmiot zobowiązany do realizacji zadań z zakresu ubezpieczenia zdrowotnego (Narodowy Fundusz Zdrowia) z podmiotem, który w myśl przepisów tej ustawy może być świadczeniodawcą. Stosownie do art. 132 ust. 3 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej, rozważana umowa nie może być zawarta przez Fundusz z lekarzem udzielającym świadczeń opieki zdrowotnej (a więc wykonującym zawód lekarza) u tego świadczeniodawcy, który zawarł ją z Funduszem. Z mocy art. 133 zdanie drugie tej ustawy, takiemu lekarzowi świadczeniodawca nie może również zlecić - jako podwykonawcy - udzielania świadczeń opieki zdrowotnej w ramach umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej zawartej z Funduszem, w tym na podstawie umowy o zamówienie na świadczenia zdrowotne, o którym stanowi art. 35 ust. 1 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej. Zakaz ten nie dotyczy natomiast podwykonawcy, który może realizować udzielone zamówienie przez osobę trzecią, jeżeli umowa o udzielenie zamówienia tak stanowi (art. 35 ust. 2 zdanie drugie ustawy o zakładach opieki zdrowotnej). Taka właśnie sytuacja wystąpiła w sprawie, w której wniesiona została rozpoznawana skarga kasacyjna, w której skarżący, jako świadczeniodawca, zlecił podwykonawcy - w ramach umowy zawartej z Funduszem - udzielanie określonych świadczeń opieki zdrowotnej, a ten ostatni zlecenie to wykonywał, między innymi, przez ubezpieczonego (na podstawie zawartej z nim umowy cywilnoprawnej o świadczenie usług medycznych), wykonującego równocześnie zawód lekarza w ramach umowy o pracę łączącej go ze świadczeniodawcą.

W świetle zaprezentowanego w powyższym wyroku Sądu Najwyższego poglądu, nietrafna jest teza skarżącego o kolizji art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z ustawą o zakładach opieki zdrowotnej.

Okoliczności przemawiającej za istnieniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego nie stanowi również sugerowana kolizja art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (w znaczeniu ustalonym w jednoznacznym i utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego) z przepisem art. 44 ust. 3 ustawy o finansach publicznych, który nie był przedmiotem wykładni i stosowania Sądów obu instancji. Skarżący nie spełnił zatem wymagania przedstawienia argumentacji prawnej w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których powstało sformułowane przezeń zagadnienie prawne (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2017 r., III UK 118/16, niepublikowane).

Konkludując, wobec niewykazania istnienia powołanej przesłanki przedsądu, z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak w sentencji. O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).